

ԳՐԱԿԱՆ

ԱՅՆ ՕՐԵՐՈՒՆ

(ԽՈՐՀՈՒՐԴ)

(Գաւէթ հը, հայր էկէնցիկ),

(Ժողովուրդ, իստի իստի, Կան Նաւ առանջին հարդեր: Ո՛հնէ՛՛ աղօթու, Ուրէշէր, դարիեր
Դիտելու):

Երկարագործը. — (Երէջէ հը) Ըսիր, տէր հայր, արդէն կուգա՞ն:

Երեցը. — Հիմա, հիմա, վարպետ Աւագ.

Լուր է հասեր Բարձր Բերդէն:

Ջուհակը. — Ու կը բերեն...

Երեցը. — Աստուածաշունչն Հայաստանեայց...

Հիւսնը. — Մեր գիրերո՞վ.

Երեցը. — Մեր գիրերով, մեր լեզուով, երկնապարգեւ մեր հնչումով,
Գիրք ծննդոց, Հնգամատեան.

Թագաւորաց, Սաղմոսարան,

Քառահատոր Աւետարան

Գործերը սուրբ Առաքելոց

Ու մեծ թուղթերն ալ Պաւղոսի...

Բոլորն այնքան աղւոր դարձած,

Այնքան անուշ կաղապարուած

Լեզուովն հայոց Աստուածախօս...

Երկարագործը. — Դուն տեսե՞ր ես,

Երեցը. — Ա՛ռ քեզի խօսք:

Ո՛ր չտեսնեմ ի՞նչպէս ըսեմ

Քեզ անուններն այդ գիրքերուն.

Տեսեր, պագեր, լացով թրջեր

Կողքն ալ ոսկի Սուրբ մատենին

Մեռնիմ ահեղ իր անունին (հէ իստիւնէ):

Ջուհակը. — Մեռնինք ահեղ իր անունին (հէ իստիւնէ):

Հիւսնը. — Վարդապետ՞որ:

Երեցը. — Ան ալ, ան ալ...

Ջուհակը. — Սո՛ւրբ է, կ'ըսեն,

Երեցը. — Սուրբերու սո՛ւրբ: Հրեշտակներ չորս կողմը ժուռ
Կուգան անոր

Երկարագործը. — Դուն տեսե՞ր ես...

Երեցը. — Ա՛ռ քեզի խօսք:

Որ չտեսնեմ, ի՞նչպէս կ'ըսեմ...

Հետն եմ եղեր տարիներով...

Ջուլիակը. — Կ'ըսեն՝ ինքը տէրն է տուեր
Գիրին տախտակն ինչպէս երբեմն
Սինա լեռան մեծ Մովսէսին...

Երեցը. — Ջուլիակ, ջուլիակ, մեր վարդապետ
Բերան բերնի, ես եմ լսեր,
Կը խօսի ցած Աստուծոյ հետ:

Ջուլիակը. — Մեռնինք անոր սուրբ բերանին...

Երեցը. — Կուգայ հիմա, դուն կը տեսնես
Աչքին մէկուն, աջ աչքին մէջ,
Ինչպէս ոսպի հատիկ մը մեծ,
Լոյսը կ'այրի...
Այդ լոյսը մեղմ, այդ լոյսն անմեռ
Աչքէն փրթեր է Աստուծոյ
Ու ինկեր հոն,
Մեծ վարդապետն երբ արցունքով
Անկէ կ'ուզէր գիրերը մեր:
Հէ՛յ, դուք խեղճեր, դուք չէք լսեր
Ինչ ըսել է Աստուած տեսնել...:
Մեռնիմ ահին ու անունին
Երկնահանգոյն վարդապետին:

Երկաթագործը. — Ի՞նքն է մինակ որ մեզ կուգայ:

Երեցը. — Հետն են անոր վերժանողներ...

Երկաթագործը. — Ո՞վ ըսիր, ո՞վ...

Երեցը. — Հաստ է գլուխդ ափերուդ պէս, վարպետ Աւագ.
Ձնեղանաս: Վերժանողներ, — նո՞ր կ'իմանաս:
Հետն են անոր թարգմանիչներ,
Հայրապետին թոռը Վարդան...

Սեպուհ մը. — (Եւ չէ հեռեւէր) Ի՞նչ է գործը Մամիկոնին
Մէջն աշխարհին սա մեր Սիւնեաց:

Երեցը. — Կնքահայրն է ան Ս. Գիրքին,
Կամքովը հօրն ու մեծ պապուն
Հայաստանեայց հայրապետին:

Ջուլիակը. — Ի՞նչ կնքահայր...

Երեցը. — Ինչ կնքահայր: Սո՛ւրբ կնքահայր,
Ջուլիակ Արտաշ: Ի՞նչ է մեղքը որ չգիտնաս
Թէ կարգ, պաշտօն կը կատարուի
Վրան գիրքին,
Եկեղեցու մեր առաջին
Աստուածաշունչ մեծ մատեանին:
Գրուած գիրով Լուսաւորչին...
Դէ՛, իմացիր:
Սիւնեաց իշխանն է հօգացեր
Ծախքերն անոր:
Քսան գրիլ
Ճիշդ վեց ամիս

Դիշեր ցորեկ
 Լոյսն են թափեր իրենց աչքին,
 Հնարքն անճառ իրենց մատին,
 Վրան անուշ, երկնյարգար
 Մեծ մատանին:
 Ու Կնքահայր,
 — Մամիկոնեան այդ պատանին:

Ժամկոչը. — (Գորգին) Կու գա՛ն... կու գա՛ն...

(Նոյն աղան լեռնայն շահգի՛մ ղ ին հնչի հաղ հաղ, միջոց դառնի որ լայնորեն գործադրում է ինքնին ինքնաճաճ: (Առաջաբեկին է՛րառանայ, աթելայի ղ հասալը, քարն):

Ջուշակը. — Ղեւոնդն է մեր...

Երկաթագործը. — Ան է, Արտաշ, ի՛նչ ալ մեծցիր:
 Աստուած պահէ՛ ալք ու չարէ՛ն:

Ջուշակը. — Մեռնի մայրիկն իր արեւուն
 Ինչ ալ վայրեր սեւն հասակին:

Հիւսեր. — Ի՛նչ չի խօսիր:

Երեցը. — Կարգաւորը շատ չի խօսիր: Կեցի՛ր, շունչ մը առնէ՛ գոնէ՛:

Սարկաւազը. — (Ներսիս խոթելով, առի՛ն, շարժակոր) Վարդապե՛տը,
 Վարդապե՛տը, վարդապե՛տը (շահ է՛ առնի):
 Հետն է, կուգան վերժանողներն,
 Կորիւնը մեծ Սքանչելին,
 Յովսէփը հեզ,
 Ու տարօնցին,
 Ան որ Մուշէ՛ ունի անուն.
 Ազնււաչուն թոռն ալ կրակ
 Հայաստանեայց հայրապետին...

(Կը հանին Սիւնեայ նախարարը, սեպուհներ, երկու պարանի: Շահաճիքն
 ինքնին՝ լարողները):

Ժողովուրդը. — Ապրի հազար,
 Եռամեծար
 Մեր վարդապետ.
 Կեցցէ՛, կեցցէ՛, ապրի հազար
 Քաղմահանճար մեր վարդապետ:

Ուրիշ խումբ մը. — Ապրի բարով, հազար ամով
 Տունը Սիւնեաց:

Վարդապետը. — (Հանդարտ ու խոր)
 Ողջոյն Սիւնեաց
 Քաջաբազուկ,
 Կորովատէզ,
 Հաւատախոր ժողովուրդին

(Կը լսէ. գլխով շարժում աթելներուն որտէ՛ ին քաշխուն ալ ու յախ, որոշ
 կաշիւով. խոթը, ինքնին լարողները, ինքնին առնելով Մահիւն-
 եան եւ Սիւնի պարանները: Թագորը կանգ է՛նուն գաւի՛ն այն պարանն որ
 ինքնին նաւը ին շարտ գաւի՛նն)

Վարդապետը. — Ծո՛ւնկի՛ .

(Կը շնորհարէ : Բալլը եւ հեղին, յետոյ Բազմաբան)

Վարդապետը. — Որդիք որ ծնանին, յարիցն եւ պատմեցին զայս որդւոց իւրեանց,
զի զիցն առ Աստուած գոյսս իւրեանց եւ մի մոռացն զգործս
Աստուծոյ . . .

Զպատուիրանս նորա խնդրելով խնդրեացն եւ մի եղիցին որպէս եւ
հարքն իւրեանց :

(Կ'եւլէ արդէ : Կը հեղին զառնէրը) :

Վարդապետը. — Զըլլան իրենց հայրերուն պէս :
Այսպէս պատգամ կուտայ մեզի
Աստուածը մեր
Բերանովը սաղմոսերգուն :
Սիւնեաց իշխան, եւ աւագներ,
Դուք ժողովուրդ հայոց բոլոր,
Լաւ իմացէք.
Զըլլան իրենց հայրերուն պէս
Զաւակները ձեր ամէնուն . . .

Սիւն. իշխան. — Բայց ի՞նչ է մեղքը հայրերուն :

Վարդապետը. — Մեղքը՝ Աստուած քիչ սիրելուն :
Զի կը սիրենք ինչ որ զիտենք :
Ասկէ առաջ. պարզ ասիկա :
Բայց ասկէ վերջ :
Այսպէս ըսի ես ամէնուն
Ու որ տարի Մատանը սուրբ :
Ու կը բերեմ ձեր բոլորին
Յոյսն ու խոստում, խանդն ու կրակ
Մեր մեծամեծ իշխաններուն .
Ձեզ կը բերեմ, Սիւնեաց իշխան եւ ժողովուրդ,
Նախարարներ եւ սեպուհներ,
Եպիսկոպոս ու երէցներ,
Սարկաւագներ ու դպիրներ,
Ողջոյն անուշ,
Մեծ տոհմերուն մեր աշխարհին
Մամիկոնեանց, Խորհուռունեաց,
Տունին բարի կամսարական .
Արծրունեաց, Բազրատունեաց
Ու Ռշտունեաց,
— Մեծ ու պզտիկ, առաքինի
Քաջահաւատ իշխաններուն :
Ու կը բերեմ
Ողջոյն հզօր ու ոստանիկ
Արշակունի մեծ արքային . . . :
Ու կը բերեմ
Ամենահաս մաղթանքը սուրբ
Եւ օրհնութիւնն
Հայոց հանուրց աստուածարեալ
Հայրապետին :

Վարդապետք. — Մատենանը սուրբ

Հագած լեզուն մեր ամենուն:

(Ժողովուրդը հեռից, հեռուից, կը ջանայ բուշտել հեռուից):

Ջուշիակը. — (ձեռքով լսել) Այս որքան մեծ . . .

Երկաթագործը. — Ամբողջ ոսկի . . .

Հիւսնը. — Մէջ ու դուրսով:

Վարդապետք. — Սա ապաւէն, սա տապանակ . . .

Ժողովուրդը. — Զէն ու ասպար,

Ընդդէմ բոլոր երեւելի, աներեւոյթ

Մեր թշնամեաց.

Ընդդէմ Պարսկին,

Ասորիին, ու բարբարոս հիւսիսներուն,

Ու դուրսեան արեւմտեան

Դրացիին . . .

Վարդապետք. — Պիտի իջնէ պատգամն անոր

Մեր բեմերէն,

Արծազանգէ կամարներէն

Մեր քիւրաւոր,

Դէպի փապարն ու անդունդներ

Մարդու որդւոց

Մութ սրտերուն . . . :

Ղեւոնդ. — Օտարին խուժ, օտարին պիղծ

Ու ծերծերուն

Խեցրեկագոյն

Գիրերուն տեղ:

Մուշե. — Պիտի կարդան զայն ասպետներ

Երբ զրոհի ժամը հնչէ

Մեր աշխարհին չորս ծագերէն:

Պիտի լսեն տղաքն հուժկու

Ժողովուրդին

Զայնին անոր,

Եւ զգննուն խօսքերն անոր

Ինչպէս զրահ

Անքակտելի,

Ինչպէս գօտի,

Վրան արեան հեղեղներու . . . :

Վարդապետք. — (Անշուշ Եւ Բաբայանի)

Սա մեզ ասպար աստուածառաք,

Սա մեզ դրօշ յաղթանակի

Ընդդէմ երկրի ու երկընթի

Բազմահազար ոստիսներուն:

Ով կը դնէ սիրտն իր վրան.

Դրած կ'ըլլայ

Առջեւն ոսկի

Անհառելի

Աթոռին Սուրբ

Երրորդութեան:

(Էւր առնել)

Առաջ, երկու դուք պատանիք,

Ծունըր դիէք առջեւն ահեղ

Ամենազօր Հայ Մատեանին:

(Երկու պատանիքը ծանկէ):

Վարդապետք. — (Գիրքը հարեցնել վասի Սիննի)

Հօրդ անունով դու ստացող

Սուրբ Մատեանին, Վասակ Սիննի՛.

Պարտքն ալ կ'առնես մատաղ վրդիդ

Պատկառ. կենալ քու մեծ ուխտիդ.

Հաւատարիմ հօրդ հաւատքին . . . :

Ժողովուրդ. — Հաւատարիմ հօրն հաւատքին.

Զարին բոլոր ուժերուն դէմ:

Վարդապետք. — Տէրը մնալ այս Մատեանին,

Գլխուդ գինով,

Ու աւելի:

Ժողովուրդ. — Տէ՛րն անսասան հօրն հաւատքին

Ու Մատեանին,

Գինովն անգին

Արիւններուն մեր բոլորին՝

Զարին անարգ,

Զարին դաժան

Գունդերուն դէմ

Աշխարհախումբ:

Վարդապետք. — Լսէ՛, լսէ՛, խորունկ լսէ՛

Զայնն ամէնուն, ով պատանի,

Դիր անսասան պատգամն անոնց

Խորը սրտիդ.

Գիտցիր վստահ թէ չի մեռնիր

Բառ աշխարհէն.

Ոչ ալ մէկ յովտն կրնայ փոխուիլ

Սուրբ Մատեանին:

Մենք կը շինենք սիրտերը մեր

Լըսէ՛, զաւակ, լըսէ՛ ուշով

Ձի Վարդապետն ահա կ'օրհնէ

Մատաղ տունկը քու հասակիդ,

Աղբիւր դառնայ խօսքն Աստուծոյ

Մէջ քու սրտին, Վասակ Սիննի . . . :

Ժողովուրդ. — Աղբիւր դառնայ ու ծով դառնայ

Խօսքն Աստուծոյ

Սիրտերուն մէջ մեր բոլորին:

Վարդապետք. — Պողովատիկ թուր կա'յծակի

Դառնայ մէջքիդ Յոյսն Աստուծոյ

Ու Իր Գիրքին,

Վասակ Սիննի

Ժողովուրդը. — Թուր կայծակի, Գաբրիէլի
Դառնայ մէջքին մեր բոլորին,
Յոյսն Աստուծոյ
Ու Իր Գիրքին,
Ո՛վ կը դընէ սիրտը վրան
Սրբազնասուրբ այս Մատենանի,
Ան կ'ունենայ կողքին, ա՛նտես
Բանակները երկնից զօրքին:
Ձի աջն անոր փառաւորեալ է զօրութեամբ
Ձի աջն անոր միշտ խորտակեց,
Կը խորտակէ նոյնպէս այսօր
Մեր թշնամին . . .
Աջ քո Տէ՛ր, փառաւորեալ է զօրութեամբ.
Աջ քո Տէ՛ր, խորտակեաց զթշնամիս:

Վարդապետ. — Լաւ իմացիր Վասակ Սիւնի՛,
Ով ուրանայ խօսքն Աստուծոյ
Դահի, վախու, փառքի համար,
Տկարանայ կապէն ուխտին,
Որդերն ուտեն մարմինն անոր
Նախ քան իջնելն
Ի ծոց երկրին . . .

Ժողովուրդը. — Ով ուրանայ խօսքն Աստուծոյ,
Տկարանայ կապէն ուխտին
Ուտեն որդերն մարմինն անոր
Սղոց սղոց.
Ցամբի ինչպէս կայծակնահար
Հսկայ կաղնին՝
Հասակն անոր իր արմատէն.
Փշուր փշուր ալիւր դառնայ
Շէնքը անոր ոսկորներուն.
Պատառ պատառ՝
Կտրտըւած ինչպէս ծրար ճնիներու
Թափին գետին
Հանգոյցները իր աղիքին,
Ով ուրանայ խօսքը գրքին,
Հաւատքն անմահ Լուսաւորիչին:

Վարդապետ. — (Սէ-նէն) Ելիր ոտքի.
(Սէ-նէն կ'էլէ, Դառնայ ու Գաբրիէլ):

Վարդապետ. — (Ել-նէն) Համբուրեցէք զոյգ բերանով . . .
Ու սուրբ կողքին վրայ Գրքին
Թող միանան ձեր շրթներով
Սրտերն հօգօր ձեր հայրերուն:
Ով կը դաւէ այս համբոյրին,
Գեհենապարտ գրուի հոգին
Ճշկատարածն աշխարհի:
(Էւ համբուրէ Մաթի-նէան դառնէն):

Մամիկոնեան. — Գրուի հոգին
Սեւ գեհենին

Ով կը դաւէ սա համբոյրին
Տրուած մարմինին
Մեր Աստուծոյն...

Վարդապետք. — Սիւնեաց իշխան եւ սեպուհներ
Ու սիրելի իմ ժողովուրդ
(Կը չե՛ս, աչե՛րը մաշեցած եւ չի՛ վե)
Եկած է պահն որ իմանաք
Պատգամն անճառ,
Երկնայարդար
Մեծ խորհուրդին
Զոր տէրն հանուրց իրազործեց
Կաւէն տկար մեր մատներուն
Ստեղծելով Երկն այս անհուն...
(Կը չե՛ս)
Ես տարիներ, երկրէ երկիր
Քարշ եմ տուեր մարմինն այս խեղճ
Ու հարցուցեր.
Ես տարիներ զարկեր զետնին
Ճակատն այս փուռ ու փնտրուեր
Գիրը հայուն՝...
Ես տարիներ չեմ մտեր քուն...

Ժողովուրդ. — Պատմէ, պատմէ մեծ վարդապետ.

Վարդապետք. — Զէ, չեն կրնար հող շրթունքներ
Պատմել կրակն Անոր ծայնին.
Ու բառի մէջ վարչամակել
Անբաւութիւնն Անոր լոյսին:
Պուտ մը միայն, հայ ժողովուրդ,
Ես քաղեր եմ այդ ամբաւէն.
Եղէք վստահ, պուտն այդ պիտի
Լիացընէ սիրտերն հանուր
Հայոց ազգին.
Զի պուտովն այդ կը բաշխուի
Սիրտն իր ամբաւ
Դէպի կաւը մեր սիրտերուն.

Ժողովուրդ. — Դէպի կաւը մեր սիրտերուն:

Վարդապետք. — (Կի՛տէ մերացած, մարմնը հանդերձելով, հեռահեռի մարմնա-
հա՛մը ծանր էշա՛յնի վե՛լ ու աչե՛րին ու յաճախութեան
Բեւաբանիւր պիտի հեղաւ ի՛նչ ի՛նչ, հա՛մեւս հա՛մը ահա՛ն-
մարմնի շերտաւորին)
Ինծի՛... ինծի՛...
Բացէք ինծի,
Դուռներն ամբողջ,
Ալքն ու խորշեր,
Նուրբ ու մթին շաւիղները
Հոգիներուն
Ձեր ամէնուն,
Ինծի... ինծի...

Ժողովուրդը. — Հողին պէս հեզ, հողին պէս դաշն
Մեր հերկերուն .

Ծոցին պէս պարզ, ծոցին պէս կոյս
Մեր լիճներուն ,
Ինչպէս բաժակն երկնակնիք
Ծաղկըներուն .

Ու ոսկեզարդ ինչպէս օրրանն
Մանկիկներուն ,
Մեծ վարդապետ , բա՛ց են շունչիդ ,
Ծառա՛ւ՝ խօսքիդ ,
Ակօսները մեր սիրտներուն :

Թափէ՛ Լոյսին , վեհ իմաստին
Սերմերն ոսկի ,
Գրուան գրուան ու ոչ բուռ բուռ .
Ընդերքն ի խոր
Մեր բանաւոր անդաստանին :
Ու ցնցուղով ու ողկոյզով
Տեղա բարիք , տեղա ոսկի
Ու մարգարիտ ,
Իմաստութիւն , զգաստութիւն ,
Ու սրբութիւն .

Երկինքը բեր փշուր փշուր
Տընկէ տունին մեր ամէնուն
Հոգիներուն :
Ըրէ՛ զանկերն այս զառներուն
Կանթեղ վառեալ , ջինջ աշտանակ՝
Անժուժելի ,
Անճառելի
Ծո՛ւ վ իր լոյսին . . .

Ու ցնցուղով ու ողկոյզով
Բաշխէ՛ ձայնիդ համբոյրը լոյս
Աւքերն ի վար մեր սրտերուն :

Ծրծին այդ շաղն ու զարդարուին
Ծերն ու տղան .
Հագնին այդ շաղն զերդ պատմութեան
Հարսներ քաղցր , մայրերն անուշ
Հայոց երկրին :

Հագնին այդ լոյսն ու հայանան ,
Արտն ու անտառ ,
Լեռն ու բլուր , գեղն ու աղբիւր ,
Հողը խորունկ :
Գիւղն ու քաղաք , հիւղն ու պալատ
Հագնին հոգին քու մեծ գրքին ,
Եռամեծար ով վարդապետ :

Բաց են խօսքիդ , բաց են շունչիդ .
Բաց՝ պատգամիդ
Ակօսները մեր սիրտներուն :

Վարդապետք. — (յաւաթաւ)

Կուգամ, քայլ քայլ չսփեղէ վերջ
Գաւառները Հայոց երկրին.
Ամենուրեք գտեր եմ ես
Սրտերն ամէն այսպէս պատրաստ,
Ծարաւահիւժ՝ լոյսի սերմին:
Ամենուրեք ջահը հսկայ մեր հաւատքին
Կ'այրի պայծառ. կ'այրի քաղցրիկ
Կախ կամարէն տաճարներուն:
Հովտէ հովիտ ու լեռնէ լեռ
Զանգն ու կոշնակ օրը հինգ հեղ,
Օրը եօթն հեղ,
Կ'երգեն քնքուշ, կ'երգեն անուշ
Փառքն անսահման
Մեր Աստուծուն:
Հայ է դարձեր երկիրն Հայոց
Երկիրն Հայոց.
Աստուած իջեր Իր աթոռէն
Զարկեր մուրճովն իրեն ոսկի
Ու այդ զարկէն՝
Կամար կամար
Փրթեր տաճարն էջմիածնի:

Ժողովուրդ. — Մեռնի Անոր ոսկի ուռին
Ողջ ժողովուրդն
Հայոց երկրին:

Վարդապետք. — Ամէն քաղաք հինգով տասնով
Գմբէթ գմբէթ է ամբարձեր
Իր տաճարներ.
Ամէն աւան, ուխտատեղի
Ունի մատուռն իր անուշիկ
Բուսած ծոցէն մեր ծառերուն
Նման տուփի մը գոհարի:

Ով կը տեսնէ աղեղն աղուոր
Շողակաթին,
Վկայարանն Հռիփսիմէին,
Գայիանէին,
Լերան ոտքին, Մօրի ափին
Այդպէս քնքուշ, այդպէս նազուկ,
Ու պարմանի,
Ան չի մոռնար սերմը կարմիր
Նետուած դաշտերն Հայաստանին,
Բուռովը մեծ Լուսաւորչին:

Ժողովուրդ. — Մեռնի անոր ոսկի Աջին
Սուրբ գեղարդին
Ողջ ժողովուրդն
Հայոց երկրին:

Վարդապետք. — Ամենուրեք երամ երամ

Ժիր դպիրներ,
Արեղաներ մատաղատի
Կորովամիտ վերժանողներ, քահանաներ
Կ'ընեն՝ սպասն հաւատեաւանդ
Սուրբ Մատեանին:

Նախ քան վախճանն այս տարիին
Հայոց երկրին
Հազար ու բիւր խորաններէն
Հայ բարբառով, հայ զգեստով
Պիտի հոսի բանն Աստուծոյ
Արգասաբեր ու օրհնաբեր
Տարափն ինչպէս
Հուր անձրեւի,
Որ այրուին, ու մաքրօրէն
Կենագործուին, ոսկեանան, բիւրեղանան
Սուրբ քուրայէն իր հաւատքին
Սրտերը կաւ
Հայաստանեայց ժողովուրդին:

Ու այս այսպէս. ու վաղն այսպէս:
Ու գալ տարի.
Ու գալ դարուն
Ու դարերուն՝ որ պիտի գան
Մինչեւ դրունքն յաւիտենից:

Լերան գլխուն՝ տաճարն արթուն
Լերան ոտքին՝ կաթողիկէն.
Ու գաւառներն ալ եզրերուն՝
Մատեանն այս մեծ
Մեզ պահպանակ:
Կ'ապրի ընդմիշտ Հայր բարի
Քանի հնչէ այս զիրքն անմահ
Ականջներուն մեր թռուներուն:
Լաւ իմացէք:
Թող զան ցաւեր ու բռնութիւն,
Մահ տարածամ ու կոտորած,
Թող զան խուժեր ու հզօրներ
Շղթայ զարնել մեր ձեռքերուն,
Քանի ազատ ունինք մենք հոս (Ինքեւ Երեւան)
Կաթողիկէն մեր սիրտերուն,
Քանի կանգուն ունինք մենք հոն
Տաճարները մեր հայրերուն...
Լաւ իմացէք, քանի կան բաց
Երկու բերան,
Կան երկու աչք
Որոնք ինան
սա էջերուն
Ձէ, չի մեռնիր ազգը հայուն...

Ժողովուրդը. — Ապրի անմեռ ազգը հայուն:

Վարդապետը. — Սիւնեաց իշխան, Մատենան ահա
Յանձնէ ձեռքովդ տանդ երէցին
Գրաւական յաւիտեանին...

(Մարեանը Կոբայ Սիւնեաց իշխանին որ շոյն համբարել
յեպոյ իւր Գնէ Դեռնի յեռը)

Ղեւոնդ. — Օրհնեալ եկեալ անուամբ տեսուն
Օրհնութիւն ի բարձունս:

Ջուշակը. — Օրհնեալ է Աստուած:

Երկարացործը. — Գովեալ է Աստուած:

Հիւսնը. — Փառաւորեալ է Աստուած:

Ժողովուրդը. — Մեռնի Փառքին
Ու անունին
Ողջ Ժողովուրդն
Հայոց երկրին:

Վարդապետը. — Թող օրհնուի ու պահպանուի
Հողը հայոց, սիրտը հայոց
Այս մեծ օրէն
Մինչ կատարածըն
Աշխարհի:

Յ. ՕՇԱԿԱՆ

ԵՐՐՈՐԳ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՆԳԻՄ ՍՐԲՈՅ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՅ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ԺԵ. ԴԱՐԱԳԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ

Այս հանգէսը կատարուեցաւ Երուսա-
ղէմի մէջ, ըստ Կին Տոմարի՝ Սրբոց Թարգ-
մանչաց տօնի շաբաթ օրը, և վաղորդայնի
կիրակին, Նախորդ երկուքին նման կար-
գով և կանոնաւորութեամբ:

Ուրբաթ երեկոյ, Մայր-Տաճարին մէջ
տեղի ունեցաւ հանգիստաւոր Նախատօնակ,
մասնակցութեամբ ամբողջ Միաբանութեան
և ուսանողութեան, և ի ներկայութեան
Ժողովուրդի խուռն բազմութեան և Սրբոց
Թարգմանչաց վարժարանի շուրջ 500 ա-
շակերտներուն և աշակերտուհիներուն:

Շաբաթ առաւօտ ամբողջ ժամերգու-
թիւնն ու Ս. Պատարագը կատարուեցաւ
տօնական մեծ օրերու հանգիստաւորու-
թեամբ. պատարագի միջոցին, որ մա-
տուցուեցաւ Ս. Գլխադրի սեղանին վրայ,

ճաշու ընթերցուածէն ետքը՝ Սրբազան
Պատրիարքը հոգեւոյս Տ. Եղիշէ Ս. Պա-
արիարքի յիշատակին ոգեկոչումն ըրաւ
յուշումով սրտով. զայն ներկայացուց իբրեւ
մեծագոյններէն մին ժամանակակից հայ
հոգեւորականութեան այն ղէմքերէն, որոնք
ամենէն աւելի հարադատ կերպով կը ներ-
կայացնեն Թարգմանչաց տիպարը՝ իրենց
հոգւոյն և նկարագրին, իրենց կեանքին
և գործունէութեան մէջ. օրհնեց իր յի-
շատակը և մաղթեց որ անոր այս նուիր-
ական հաստատութեան մէջ սկսած հոգե-
ւոր և իմացական յառուղիմութեան գործը
բարգաւաճի օրէօր: Ս. Պատարագի աւար-
տումին հանգստեան մասնաւոր պաշտօն
կատարուեցաւ լուսահոգւոյն համար: Ան-
միջապէս վերջը, միաբանք, աշակերտք և